

KWADRATOWY (35) ai

Pierwsze a oraz o jasne, drugie a pochylone.

sg *m N* kwadrátowy (3). ◊ *G* kwadrátowého (3); -ého (1) *GrzepGeom*, -ego (1) *Mącz*, -(e)go (1). ◊ *I* kwadrátowym (3). ◊ *f N* kwadrátowã (3). ◊ *G* kwadrátowój (2). ◊ *A* kwadrátowã (1). ◊ *n G* kwadrátow(e)go (1). ◊ *pl N subst* kwadrátowé (1). ◊ *G* kwadrátowych (15). ◊ *A subst* kwadrátowé (1). ◊ *I m* kwadrátowymi (1) *GrzepGeom*, kwadrátow(e)mi (1) *BielKron*.

Sł stp brak, Cn s.v. czworogranisty, kostka figura, posadzka kwadratowa, wężyisko u mierników, włóka rolej, Linde XVII – XVIII w.

Przymiotnik od „kwadrat”:

1. Od znac. ‘figura geometryczna’; mający cztery boki równe i cztery kąty proste; *angularis Calep* [*quadratus* – czworogranny *Mącz* 335b; czworogranisty *Calep*; czworogranisty – *quadratus Cn*] (26) : *GrzepGeom* F2; *Quadra* – *Taliers quadratowi. Calep* 881b, 70a.

Wyrażenie: »kwadratowa figura« = *kwadrat* [*szyk 4 : 1*] (5): kąt który ieft między Liniámi a. d. y d. c. ieft profty/ ponieważ ieft Figury Kwádratowéy/ która wízytki cztóry kąty ma profté. *GrzepGeom* G, D4v, F2v, F4, G.

Zestawienia w funkcji nazwy miar powierzchni: »łokieć kwadratowy« [*szyk 9 : 2*] (11): *A* to ieft liczbã wízytkiégo plácu/ trzydzieści y íześć łokiet kwádratowych: to ieft/ tákowych íztuk które fá ná łokciu ná dłużã y ná ízerzã. *GrzepGeom* F2, F2, F2v [3 r.], F3, F3v, G4v (11).

»pes [= stopa] kwadratowy« (1): *Actus* tedy według téy náuki/ ma Kwádratowych *pedes* czternaście tysięcy y cztery ítã. *GrzepGeom* Nv.

»kwadratowy pręt« [*szyk 2 : 1*] (3): plác który ieft ná takim Sznurze: to ieft/ ná dzieięści Prętách/ ták ná dłużã/ iáko ná ízerzã/ ma Prętów Kwádratowych íto. *GrzepGeom* I3, I3v, I4v.

»kwadratowy sznur« (3): Wízytek tedy plác ten/ vczyni íto Wężyłk/ álbo íto kwádratowych íznurów *GrzepGeom* K, K, Kv.

2. Od znac. ‘bryła kamienna’ (9) :

a. Ciosany, wygładzony; tessallatus Calep [*wyprawiony, gładki* – *quadratus Cn*] (7) :

Wyrażenie: »kwadratowy kamień« = *quadrus lapis Vulg* [*szyk 4 : 3*] (7): Cegły wypádály/ ále będziem budowác kwádratowym kámieniem *Leop Is* 9/10, 3.*Esdr* 6/25; W mieście [*Edymburgu*] íã dwie wielkie drodze od zamku áż do kłãfztorã/ kámieñmi kwádratowemi położone. *BielKron* 277v, 283v; *Mącz* 299c; *Tessellatus* – Skwadratowego kamienia vbudowani. *Calep* 1059b; ítolicã íãdowa byłã od ziemie podniešionã kámieniem kwádratowym. *WujNT* 382.

b. Zrobiony z kamieni ciosanych (2) : íã iełzcze mury ítãre [...] około Renu/ z kámieni kwádratowych [...] ktorego kwádratowego murowãnia w źiemii nawięcey. *BielKron* 283v, 286.

Synonimy: **1.** *czworogranisty, czworogranny; zest.* »kwadratowy sznur«: *wężyisko*; **2.a.** *ciosany.*